

"TABOR" izhaja vsak dan, razven nedelje in praznikov, ob 18. uri z da umom naslednjega dne ter stane celotno 180 K, polno 90 K, četrtino 45 K, mesečno 15 K. Inzerati po dogovoru. Pri večkratni objavi popusti.

Naročniki se pri naročnici "TABOR", MARIBOR, Jurčičeva ulica št. 4.

TABOR

UREDNIŠTVO se nahaja v Mariboru, Jurčičeva ul. št. 4, I. nadstropje. Telefon interurb. št. 576. UPRAVA se nahaja v Jurčičevi ulici št. 4, pritličje, desno. Telefon št. 24. BHS poštnoštevilni znak št. 11787.

Na naročila brez denarja se ne odziva. — Repoklasi se ne vračajo.

Leto: II.

Maribor, petek 20. maja 1921.

Številka: 112.

Situacija.

Maribor, 19. maja.

V konstituenti se je pričela specialna debata o ustavi. Vprašanja, ki so jih pretresali v ustavnem odboru, pridejo še enkrat v razpravo pred plenarnim konstituentom. Ker je zadnje glasovanje pokazalo, da je večina za ustavni načrt, kakor ga je izdelala sedanja vlada, ni nobenega dvoma, da bo ustava tudi v plenumu sprejeta brez bistvenih sprememb. Zato je ta podrobna razprava več ali manj potrebna parlamentarna formalnost. Upati je, da bo v prvi polovici junija ustava sprejeta in potrjena. Tako bo skupščina mogla preiti k redni zakonodaji. — Dosedaj je bilo vse delo narodnih poslancev osredotočeno na borbo za razna ustavna in upravna načela. Čas in energija sta ga trošila jako neekonomično, ker je v mnogih slučajih bi-dentno, da ni nikakih izgledov za uspeh. V redni zakonodaji se bo jemal ozir v prvi vrsti na tekoča vprašanja, na zakonodajo, katero narekujejo momenti, ki jih ustava ne predvideva. To je cela vrsta gospodarskih, socialnih, finančnih in drugih vprašanj. Priča-kovati je, da bo ustavotvorna vročica jenjala in da bo naš parlamentarizem stopil na pozitivnejša pota. Narod čaka, da dobi država svoje temelje in da se prične enkrat že zidati na temeljih. Vojne razmere v sosednjih državah so že toliko likvidirane, da nas čakajo o-gromne naloge, predno bomo spravili naše notranje razmere v primeren sklad s svetovnimi gospodarskimi silami. Predvsem je potrebno, da se naša zakonodajna skupščina loti reševanja valutnih razmer, sanacije finančne po-litike, katera je že precej zašla na stranpota, ter osobito izdelave novega carinskega poslovnika, ki bo odgovar-jal širjim potrebam sedanje države ter omogočil razvoj naših produktivnih sil. Koliko dela nas čaka glede izena-ženja zakonov, dalje glede agrarnih odnošajev ter ureditve naših promet-nih in industrijskih razmer! Hočemo moderno socialno zakonodajo ter razne druge reforme, s katerimi ne bomo smeli odlašati. Koliko groše na narodu in državi oni brezglavi demagogi, ki na ljubo svojim osebnim ambicijam ne marajo ostati na tleh parlamentarizma in nujnega priznavanja večine, temveč vodijo ljudstvo k novim zmotam, nere-dom in nezadovoljstvu, namesto da bi priznali zakon razvoja in delali z raz-nimi sredstvi za doseg tistih smo-trov, ki so res pozitivni in izvedljivi.

Občinske volitve so prisilile vse slov. stranke, da so zaključile svoje bi-lance. Slov. ljudska stranka se seveda hvali na vse pretege, da je izšla iz boja kot zmagovalka. Če pomislimo, da je imela še pred par leti med Slovenci absolutno večino in popolno oblast, te-laj so jo volitve v naših občinah mora-le iznova prepričati, da se je njen po-ložaj temeljito izpremenil in da s tak-šno težavo ni dosegla nikdar doslej vo-lilnih rezultatov, kakor jih je bila do-segla ob zadnjih volitvah. Ker sloven-ske dežele očitno ne bodo zaplanka-ne s plotovi klerikalne avtonomije, temveč bodo del enotne države, je po-ložaj te stranke za toliko obupnejši. — Stranka bo nedvomno storila zelo ri-skanter poskus, če se bo skupno z hrv.

Reka Drava meja na Koroškem.

LDU Maribor, 19. maja. Jugoslo-venska delegacija za razmejitev naše države in Avstrije je predložila danes predsedništvu zavezniške razmejitvene

komisije zahtevo, da se na bivšem ko-roškem plebiscitnem ozemlju določi kot meja med obema državama reka Drava.

Vprašanje Baroša in Koroške.

LDU Beograd, 18. maja. 32. red-ni sestanek ustavotvorne skupščine je otvoril predsednik dr. Ribar ob 16.30. Po običajnih formalnostih je ministr-ski predsednik in minister za zunanje posle Nikola Pašić odgovoril na vpraš-anje poslanca Kučica o članku v listu »Morningpost« glede odstopa luke Ba-roš Reki. Rekel je, da ta vest ni resni-čna, da pa ne smatra za potrebno, da jo dementira. Prva reška cona je bila izpraznjena dne 9. maja, druga pa dne 14. maja. Dne 20. maja se bo sestala komisija za razmejitev, da se določi skupna mejna točka med Reko, Italijo in našo državo. Mi nismo stopili v ni-kaka pogajanja. Na vprašanje poslan-ca Milenovića o pomoči Wranglovi vojski pravi Pašić, da nas ruski begun-ci stanejo mesečno šest milijonov di-darjev, zato ker so vse druge države odrekle pomoč. Na vprašanje poslanca Angelinovića o volitvah za takozvano konstituento na Reki odgovarja mini-strski predsednik, da je ta stvar še ve-dno na dnevnem redu, toda ker vlada nima točnih podatkov o volitvah, ne more o tem ničesar odgovarjati. Potre-bno je predvsem, da se te volitve pri-znajo. Na vprašanje posl. Jovanovića o izvedbi pogodb, ki so se sklenile z Nem-čijo, Avstrijo in Bolgarsko, odgovarja Pa-sić, da Nemčija ni izpolnila vseh obveznosti mirov. pogodbe in da je zato nastal zna-ni konflikt. Naše zadržanje bo odvisno od splošnega zadržanja drugih zavez-nikov. Nemčija je priznala svojo pri-pravljenost, da nam da vagone in lo-komotive ter se sedaj razpravlja o vprašanju transporta. Na vprašanje istega poslanca, kdaj bo poročal o zu-nanji politiki, odgovarja ministrski predsednik, da vodi naša država skup-no politiko z onimi državami, ki so bi-le z nami v vojni. Stojimo na stališču, da morajo naši sovražniki izpolniti ob-veznosti, ki so jih prevzeli. Vsako ve-čje vprašanje moramo reševati v spo-razumu z zavezniki. Na četrti vpraša-nje istega poslanca o razmejitvi na Koroškem odgovarja ministrski pre-dsednik, da je razmejitev z Avstrijo na Koroškem zelo težka in pojasnjuje, ka-ko je prišlo do tega, da smo plebiscit na Koroškem izgubili. Ko je vlada vi-dela, da se v Gorenji Šleziji porablja druga načela, po katerih naj se oni de-li, v katerih je večina prebivalstva glasovala za Nemčijo, prisodijo Nem-čiji, deli s poljsko večino pa Poljski, smo storili pri zaveznikih korak, da se isto stori tudi na Koroškem. Stvar še ni rešena, dasiravno smo ponudili po-novne dokaze. Dne 26. marca t. l. smo poslali konferenci veleposlanikov v Pariz noto, v kateri naglašamo, da bi bila edina naša naravna meja napram Avstriji na Koroškem reka Drava. Močna meja napram Avstriji nam je potrebna posebno, ako se Avstrija

združi z Nemčijo. Skupščina preide na to na dnevi red. Govori poslanec Milojković (komunist), ki pravi, da so komunisti sovražniki buržuazije v vsa-kem oziru. Komunisti bi bili prej za bur-žuazijsko republiko kakor pa za kralje-vino. Glede imena države se zavzema za Jugoslavijo. Minister za konsti-tuento doktor Trifković pravi v svojem govoru, da v ustavni debati ni bilo dovolj objektivnosti in resnosti. Po dolgi borbi je vendar začasno na-rodno predstavništvo sklenilo napreden volilni zakon ter je izdelalo liberalen poslovnik, pri katerem je sodeloval tudi dr. Korošec. V ustavnem odboru, v katerem je vlada pokazala opoziciji toliko naklonjenosti, pa je postopanje te gospode dokaj čudno. V novi ustavi, ki leži pred nami, se nahaja sodelovanje vseh strank v skupščini. Najbolji dokaz, da se je skušal doseči sporazum, je vlada g. Pašića, ki se je formirala takoj, vendar se niso takoj spopolnile vse list-nice, in sicer samo zato ne, da bi moglo čim več skupin vstopiti v vlado. Govori o imenu države: Jugoslavije ali kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev in pravi, da ni nujno, da bi se sedaj brisala tri imena Srbov, Hrvatov in Slovencev, ker bo itak sčasom prevladalo jugoslo-vensko ime. Ravno sedaj pa, ko izde-lujemo svojo prvo ustavo, je treba, da se v prvem členu nahajajo vsa tri imena. Posl. Trajković (republikanec) izvaja, da je za njegovo stranko glavno vprašanje oblika vladavine, da se samo v repu-bliki more upravljati narod po svoji volji in da je ustavotvorna skupščina edino kompetentna, da reši to vprašanje. Njegova stranka stoji na stališču, da bi bilo treba izpremeniti obliko vladavine in se radi tega ne more strinjati s prvim členom, ki določa monarhijo. Govori za ime Jugoslavija. Posl. Mitrić zagovarja ime Jugoslavija, istotako tudi narodni socialist Brandner. Nato dobi besedo Milan Rojc, ki naglaša, da je z glasovanjem v četrti izvršila Srbija svojo veliko zgodovinsko na-logo kot Piemont našega naroda. V po-sameznostih je mnogo stvari, ki bi se morale popraviti. Govori v svojem ime-nu z dovoljenjem kluba, kateremu pri-pada. Državi je treba dati eno ime in se mora zato to poglavje ustave vrniti ustavnemu odseku, da ga popravi. Vla-dni tekst je bil mnogo boljši kakor od-borov tekst. Pod imenom Jugoslaveni se nikakor ne morejo vpoštevati Bolgarija, ker po njegovem mnenju niso Slovani. Seja je bila nato ob 20.50. uri zaklju-čena. Prihodnja seja jutri ob 16. uri.

toval 48 poslancev, fašisti 21 poslancev, komunisti 15 poslancev, revolucionarci 8 poslancev, Jugoslaveni 5 poslancev ter končno Nemci 4 poslance. Ti rezul-tati sicer niso oficijelni, vendar pa se znatno gotovo ne morejo spremeniti.

Drobne brzojavke.

DKU Moskva, 18. maja. (Brezži-čno). Angleško ladjevidje se nahaja v Jaffi, da zadušijo tamošnje nemire. Ko-misar je razglasil vojno stanje in vzpo-stavil vojaška sodišča.

DKU Pariz, 17. maja. Kakor do-znaya iz Londona »Agence Havas« ni pričakovati, da bi se vršil konec tega tedna ali prve dni prihodnjega tedna sestanek Lloyda Georgea in Brianda, enako tudi ne sestanek vrhovnega sveta.

separatisti spuščala v protidržavne vo-de. Ako se odpove ideji nadvlade in prilagodi novim razmeram, utegne sto-riti še marsikaj dobrega, sicer pa je njen razvoj le še vprašanje časa, ker ima demagogija enako kot laž kratke noge.

Inz. JANKO KUKOVEC:

K III. kongresu jugosl. inženirjev in arhitektov v Ljubljani.

Združenje jugoslovenskih inženir-jev in arhitektov priredi svoj letošnji kongres v beli Ljubljani dne 20., 21. in 22. t. m. Dne 23. t. m. pa prihiti več kot polovica udeležencev kongresa v naš Maribor, da si ogleda mesto, našo indu-strijo, posebno tovarne v Rušah in Fal-sko elektrarno.

Čast in veselje bo Sloveniji pozdra-viti prvič v svoji sredi zastopnike teh-nične vede cele Jugoslavije in sekcija Ljubljana se trudi na vse moči, da po-zdravi nič manj častno in lepo svoje goste, kot so ti nas pozdravili v zad-njih dveh letih v Zagrebu in Beogra-du. Iz vseh krajev naše daljne domovi-ne prihite arhitekti in inženirji gradi-teljske, strojniške, rudarske, gozdars-ke, kulturno-tehnične in kemijske stroke. Voditelji in pionirji naše mla-de, z velikimi težavami se boreče, a vendar ponosno se razširjajoče indu-strije, uradniki, ki poštvalno izvrš-šujejo tehnično administrativno in nadzorovalno službo in — last not least — odlični reprezentanti tehnične vede, profesorji naših mladih tehničnih vi-sokih šol, ki imajo skrbeti, da tehnika ostane vedno spojena z znanstvenim spoznanjem, na višku znanosti.

Kongres ima v prvi vrsti namen, da pospešuje tehnično znanost in razvoj domače industrije. Potom predavanj in diskusij se medsebojno seznanijo ude-leženci o različnih krajevnih prilikah tehničnega značaja; potom ogledov ve-likih modernih tovarn, znamenitih zgradb se praktično seznanijo z razvo-jem in napredkom moderne industrije. Vse to, kar da živa beseda in kar dajo praktični primeri, ne zamore nadome-stiti nobena še tako učena knjiga ali razprava.

A nič manjšega, morda še večjega pomena, je ta sestanek v tem oziru, da se spletejo ozke prijateljske vezi med zastopniki našega troimenega naroda, ki ga je kruta usoda tako dolgo držala razkosanega v tri dele, med katerimi so stale nepremostljive meje. Mislili in upali smo, da je palo razdelno zidovje po veličastnem vstajenju kot pade o-tročje zgrajena hišica iz kart — a mo-tili smo se. To ni bilo zidovje iz kart, to so bile trde verige, v katere je bil o-kovan vsak posameznik in katere ni niti čutil, ker so mu bile prirojene. — Zdaj vidimo, da pomeni naša politična združitev začetek dolgotrajnega zdru-ževanja, katerega konec še pride, če izbriše vsak posameznik iz svojega sr-ca staro zgodovino suženjstva in vskličejo nova spoznanja in nove na-de. Medsebojno zblizanje, spoznanje, spoštovanje to je pot k popolnemu res-ničnemu zedinjenju.

Zaraditega moramo pozdraviti s srčnim veseljem, da se že tretjič po o-svojenju snidejo zastopniki velevaž-nega stanu in sicer po Beogradu in Zagrebu — letos v slovenski Ljublja-ni. Jugoslovenski inženirji in arhitekti so vzorno stopili na to pot, ki vodi v

našo boljšo bodočnost, k' konečnemu osvobođenju in združenju. Na trdih tleh gradijo v skupnem delovanju temelj, na katerem naj stoji ponosna lepa zgradba »Jugoslavija«.

Posebno pa nas mora veseliti, da so se podali na to pot voditelji praktičnega dela, katerih delovanje stremi na vseh panogah človeškega dela po najracionalnejši uporabi človeških sil in po najplodovitejšem izkoriščanju naravnih sil. Ne pozabimo, da je civilizirano človeštvo v prvi vrsti plod modernega tehničnega razvoja in da ne more noben narod svobodno živeti v človeški družbi, če ne stoji na višku tehničnega razvoja. Tehnika in industrija odločuje, ali pomeni kak narod v človeški družbi naklo ali kladivo, bo li stal enakopraven med narodi, ali pa kot izkoriščen hlapec?

Ce uvidimo velikanski in odločujoči pomen tehnike in industrije za vsak narod, tako tudi za naš jugoslovanski, mora nas navdati vse, ki nam leži na srcu dobrobit Jugoslavije, z najlepšo nado, ker vidimo, da so voditelji tehnike in industrije že resnično in iskreno izvršili popolno združitev.

Iz vsega srca Vas pozdravljamo, dragi tovariši, iz hrvatskih in srbskih pokrajin na slovenskih tleh in posebno še v obmejnem Mariboru.

Socialna kriza v Angliji.

Pred enim mesecem je izbruhnila v Angliji stavka rudarjev. Ni bila navadno mezdno gibanje, temveč prvi razmah globokih socialnih sil, ki so začele glodati zgodovinski imperij Anglije. Dozdaj je bil angleški socializem vedno bolj na desnici. Anglež je po svoji naravi in tudi po svoji vzgoji pragmatičen, preračunan in hladen. Na Angleškem so velikanska mesta in ogromni industrijski kraji; prebivalstvo pripada meščanskemu in delavskemu razredu, število kmetov je neznatno. — Dozdaj je imela angleška država misel dovolj moči, da je vezala meščana in delavce k skupnemu delu za moč, razmah in veličino domovine. Ali bo tudi v bodoče tako, je drugo vprašanje. Zdi se, da bo delavstvo prekinilo dosežanje pogodbeno premirje med obema razredoma. Skušalo bo zavladati nad kapitalom in kadar ji ta le podleže, bo to čutila ne samo Anglija, temveč tudi ves ostali svet.

Prve dni, ko je bila kriza najnevarnejša in so delavci bili že pripravljeni, da z vodo poplavijo premogovne rove, je posegel vmes energični Lloyd George in preprečil generalno stavko angleškega delavstva. Meščanski razred je nato hitro organiziral protiutežje delavskim ekstremistom in tako posunil razvoj socialnega dviganja na srednji tir. Ko je resnost položaja minila, se je Lloyd George takorekoč povrnil v Evropo, t. j. zastopal je stališče britanske-

ga imperija v akutnih vprašanjih svetovne politike, osobito v vprašanju Nemčije.

Medtem se je pa stavka nadaljevala. Poskus, priti do direktnega sporazuma med rudarji in lastniki rudnikov, je polomil na trdovratnem stališču obeh kontrahentov. — Povišanje mezd pomeni podraženje premoga, podraženje premoga pa višanje cen pri večini industrijskih izdelkov. Skladišča so že od prej napolnjena, ker angleško blago vsled previsokega tečaja funta-sterlinga ne more na svetovni trg v tistem razmerju, ki odgovarja angleški produkciji. Vsled tega so mnoge tovarne ustavile delo in odpustile delavce. Ti so pričeli netiti socialno nezadovoljstvo, dokler se niso tudi rudarji izrekli za borbo. Delavstvo zahteva, naj veleindustriji žrtvujejo svoj previsok dobiček za interese angleške industrije in naj cene premoga ne rastejo v razmerju z delavskimi mezdami, temveč naj padajo dobički kapitalistov v razmerju s svetovno konkurenco.

Anglija še razpolaga s precejšnjimi zalogami premoga, ki se pa vendar le naglo zmanjšujejo, dasiravno je poraba kar najbolj mogoče racionalna in omejena. Angleški kapitalisti so si nabavili v inozemstvu večje množine industrijskega premoga. Toda transportni delavci v lukah in na kolodvorih so se izjavili solidarne z rudarji in niso hoteli izkrcati premoga. Še več. Tudi v inozemskih pristaniščih so se transportni delavci uprli vkrcanju premoga za Anglijo. Sedaj se posvetujejo še angleški železničarji, da stopijo na stran rudarjev in transportnih delavcev. Tako se ves tok gospod. življenja Anglije steka okoli premogovnih rogov in tu se odločuje njen »biti ali ne biti«.

Lloyd George je pred Binkoštni zaprosil zastopnike delavcev, naj stavijo nove predloge, ki bodo omogočili pogajanja. Opozorjal je na velikansko škodo, ki jo trpi država vsled te stavke. V približnih številkah iznaša ta škoda 12 milijonov funtov na teden. Vlada je organizirala vse razpoložljive sile, da v slučaju delavskega odpora prepreči katastrofo. Ko so 12. t. m. zastopniki sindikalnih organizacij električnih delavcev podali izjavo, da ustaviijo delo, ako se bi vporabljal inozemski premog za proizvodnjo električne sile, je vlada poskrbela, da s pomočjo prostovoljcev zagotovi potreben pogon za svetilno in gonilno silo.

3 milijone 200 tisoč delavcev je brez dela. V Glasgowu so lučki in transportni delavci nastopili z izgradnjo. Mesto nudi vojno sliko. Po ulicah stoje tanki in čete v vojni opremi stražijo meščanske prostovoljce, ki izvršujejo delo.

V tovarnah so si pričeli pomagati na razne načine. Mnoge vporabljaajo olje na mesto premoga. Tudi del visokih peči je že predelan za pogon z oljem.

Vprašanje je, ali bo ostalo delavstvo na sedanji srednji poti, ali pa bo brezobzirno stopilo na levo. S tem korakom bi dobilo svetovno socialno gibanje ogromen plus.

ma v celoti vendarle dobra in bi z nekoliko korekturo postala lahko celo izvrstna. »Veleja« kaže, da je avtor »Naše vasi« ne le novelist, ampak tudi dramatik. Talent je tu, prvi korak je storjen in upati smemo, da bo temu prvega kmalu sledil drugi, sigurnejši.

Režiral je »Velejo« na našem mariborskem odru g. Milan Skrbinešek, ki se je potrudil in s tem pokazal, da polaga domači drami dovolj važnosti in pomena. Storil je, kar se na našem odru sploh da storiti. Veliko pa se ne da. — Aparat za uprizorjanje prizorov na prostem je silno pomanjkljiv, luč je naravnost škandalozna. Sedaj se bliža konec sezone, gledališče bo par mesecev zaprto, časa za preureditev bo torej več nego dovolj. Nekaj se mora storiti, kajti sicer je škoda sestavljati za prihodnjo sezono operni repertoar. Dosedanje krpanje mora enkrat vendar prestati.

Posamezne vloge so bile razdeljene precej dobro, ne glede na to, da bi si bili želeli v par slučajih drugačno zasledbo. To pa ne morda radi igrancev, ampak radi drame same, ker kakor moramo odobravati, da se tudi mlajšim in šibkejšim močem da priložnost do razvika v večjih ulogah, ne moremo odobravati, da se to stori v izvornih delih, ki nota bene prihajajo prvič na oder. Pred vsem mislim tu na ulogo Veleje, katero je igrala gdca Voukova. Gdca Voukovo doslej še nismo imeli priliko videti v večji ulogi (če ne štejemo njene vloge v »Mraku«). V manjših vlogah ni pokazala preveč; videlo se je pač, da ni brez talenta,

Notranja in zunanja politika.

* Hrvatski krščanski socialci in naša država. Glasilo hrv. kršč. socialcev »Borba« piše v svoji 5. številki z dne 14. t. m. »Vsi politiki v naši domovini se pečajo z g. St. Radičem, vsled tega vprašujejo tudi nas, kako mislimo, je bi dobro ali slabo, da g. Radič in tovariši niso v konstituenti. S principielnega stališča menimo, da je Hrv. seljačka republ. stranka dobro storila, da ni šla v konstituento ter sodelovalo pri izgradnji ustave, ki nasprotuje vsem sklepom, storjenim 29. okt. 1918 in pozneje po Narodnem Višcu. Za to ustavo stranka ne bo nista pred svetom odgovornosti. Le to nam ne ugaja, da se g. St. Radič v teh odločilnih dneh za hrvatski narod nahaja doma in poje neznatne pesmice v »Novem Domu«, ko bi vendar imel v inozemstvu važnejšo misijo. Njega doma ne potrebujemo več. Narod je probujen in organiziran, med kmeti jih je že več, ki bi ga mogli nadomestiti. Zakaj bi se ne podal v Ameriko, kjer je pol milijona Hrvatov in kjer se dela usoda Evropi. Morda bo popravil, kar so pokvarili Trumbić in tovariši.« — Radiču ni treba čez morje, pot je preveč nevarna. Krščanski socialci naj ga pošljejo v Svico, ki je bližja in kjer so ljudje okrog »Nadbiskupske tiskare« v izvestnem dvorcu na jako dobrem glasu.

* Poljska in Litva. V Bruslju se vrše pogajanja med Poljsko in Litvo. Spor obstoja glede pripadnosti mesta Vilna in okolice. Poljska javnost je zelo interesirana na tem sporu. Vilna je analogija naše Reke. General Zeligowski je mesto zasedel na podoben način kakor D'Annunzio Reko. Poljska stoji na stališču, da mora Vilna pripasti Poljski, dočim Litva noče nič slišati o tem. Vkljub temu so stopili zastopniki obeh držav v pogajanja, ki se vrše na nevtralnih tleh — v Belgiji. Izid pogajanj je negotov, ker obe državi trdovratno branite svoje stališče. V Vilni pa pa vlada general Zeligowski, ki je baje prepovedal vse litavske liste in zapril litavske šole. Pridobil si je večino med meščanstvom in namerava sklicati narodno skupščino, ki bo pritrdila sklepu poljskega parlament, s katerim se je zahtevala priključitev Vilne Poljski.

manjkalo pa ji je poglobljenja. Njene kreacije so bile brez duše, mehane, le tu in tam jo je prešinil žarek duševnega občutka, zato na gledalca niso delovale. V Veleji je pokazala, da se lahko tudi poglobi, šla je korak dalje ter nas uverila, da bo razvoj, če mu bo ostala zvesta, privedel tudi njo iz hramu igranja v hram umetnosti. Ostati pa mora dosledna, bolj dosledna kakor je bila v Veleji, kjer je osobito proti koncu pešala. Dalje pa mislim ulogo Petra, katero je igral g. Mikulič. Ta uloga je sicer majhna, toda dober igralec napravi tudi iz male vloge lahko umotvor. G. Mikulič tega ni storil in to glavno radi tega ne, ker je ni razumel. Peter je sicer res mlad fant, toda mlad fant je, če ni bebec, samozavesten. Ravno v 18. letih so mladi fantje samozavestni, ker hočejo pokazati, da niso več otroci, za kar jih smatrajo starejši. G. Mikulič pa je napravil iz Petra bebec, ki je deloval silno mučno in nemogoče. Težko je napisati sodbo človeku, živi stvari z dušo in sreem, toda ravno gledališče je oni kraj, kjer ne sme biti ozkosrčnosti, kraj kamor lahko pridejo res tudi poklicani, a pravico do njega imajo samo izvoljeni. — Celo leto smo čakali, da nam bo gosp. Mikulič pokazal svoje zmožnosti v smeri razvoja, toda dočakali nismo. — Mesto razvoja opažamo zadnji čas nazadovanje.

Tretji je bil g. Velušček v ulogi Sibbe. Ze poprej sem omenil, da je ta uloga nesrečno izdelana, zato tudi igralec ne more iz nje napraviti kaj boljšega; mogel bi jo pa vsekakor utrditi. Tega

Nekateri poljski listi povdarjajo možnost, da bi došlo do federacije med Litvo in Poljsko, o zdi se, da ni v Litvi nikogar, ki bi bil za tako rešitev. Poljska je tedaj še vedno v skrbeh za svoje meje. Ni menda države, kjer bi bila mejna vprašanja tako komplificirana, kakor so vsled najrazličnejših historičnih, etnografičnih in gospodarskih vzrokov na Poljskem.

* Odškodnina za italijanske izgube v Gornji Slezi. Agenzia Stefani poroča: Minister za zunanje zadeve grof Sforza je takoj, ko so mu poročali o izgubah italijanskih čet v Gornji Slezi, naročil generalu Demariniju naj zahteva odškodnino. Medzavezniška komisija v Opolju je določila, da morajo Poljaki plačati sedem milijonov italij. lir. Odposlanstvo poljskih kmetov iz Gornje Slezi se je podalo k šefu italijanske vojaške komisije v Varšavi in mu ponudilo par milijonov nemških mark za italijanske žrtve in njihove obitelji. Sel komisije Rome je sporazumno z italijanskim poslanštvom odklonil to ponudbo.

* Irska samostojnost. Preko Varšave javljajo: Lord Hugh Cecil se je zavzel za to, da se osnuje neodvisna irska kraljevina z lastno armado, a brez mornarice. Vlada bi bil član hiše Windsor, morebiti princ Valeški. V slučaju vojne bi imela Anglija pravico, razveljaviti irsko ustavo.

* Zopet protiboljševiško gibanje? Pariški »Eclair« javlja, da je vsa zapadna Sibirija pozorišče protiboljševiškega gibanja. Cete iz okolice Celjbinska so že stopile na stran upornikov. 26. divizija je podlegla in so boljševiki utrpeli silne izgube. Komunistični odposlanci, ki so se nameravali podati h kongresu komunistov v Moskvi, so bili prisiljeni prekiniti svoje potovanje.

Zanimivosti.

Drama vdove. V Čupriji se je dogo dila početkom tega meseca grozna drama, ki je zahtevala kar dve človeški žrtvi. Shuka Djelatovičeva je bila prvič poročena z dobrim možem s katerim pa se nista mogla razumeti. Grdila ga je povsod, posebno pa pri svojem očetu Jevremu, ki se je končno tako razsrdil, da ga je ubil. Za to svoje hudo delo je bil obsojen na večletno ječo, je bil pa za časa evakuacije izpuščen predčasno na svobodo. Simka pa po tem ni ostala sama, nego se je v drugi poročila z nekim orožniškim narednikom. Pa tudi s tem ni dolgo užila.

g. Velušček ni storil in je bil njegov stavec popolnoma nemogoč. G. Velušček ni čisto brez talenta, toda njegovo podajanje ni usmerjeno in ni individualno. Videli smo ga tekom dveh let nastopiti tu in tam dobro, včasih pa tudi prav slabo. Isto bi veljalo o g. Rasbergerju, ki je igral v Veleji Davesa malo bolje nego Velušček Sibo, to pa radi ruline, ki si jo je pridobil v 25 letih nastopanja. Umetnik on ni, ker mu manjka intelekta in individualnosti, je pa igralec, ki gradi vse svoje vloge na svojo rutino in je včasih na videz celo dober. G. Grom, ki je nastopil tokrat v ulogi Lente je do gotove mere talentiran in individualen, podaja včasih do vrhuno, ima pa ono napako, da si ni vedno zvest, to pa bolj iz zunanjih nego notranjih vzrokov. Lento je vsvarjal dobro, pogodil ga je posebno v zadnjem dejanju. Ga. Dragutinovičeva je zrela igralka, v gotovih značajih umetnica in je podala temu primerno tudi staro Veleja. Res pa je, da se včasih ponavlja, kar pa umetnosti same ne moti, ker ponavljanje moti le stalnega opazovalca. G. Skrbineška poznamo dovolj kot izrazitega umetnika. Tako je kreiral tudi Veleja, samo v prvem dejanju je bil njegov Velej malo preveč pijan. G. Bratina se razvija najbolje in ga lahko štejemo k našim najboljšim. Njegov Bogatin je bil klasičen in upamo, da drugo sezono ne bo več le gost.

Prazno gledališče pa je pokazalo kako nizko ceni naša publika domačo umetnost in kako malo smisla ima ta njo volje

Nadvoj Rehar:

Veleja.

(prvi vpriporitvi v mariborskem gledališču.)

(Konec.)

V izvedbi sami je začetek malo neroden, predolgi so Velejevi monologi v prvem dejanju; cela scena z Velejem je v tem dejanju premučna. Najboljše je vsekakor drugo dejanje, prizor v drugi polovici, kjer leži Velej na postelji je pač mučen, a je tako resničen in silen, da deluje globoko in neposredno. Mojstrsko je podal Novačan v tem dejanju razpoloženje pijanca, ki v svoji odurni pijanosti muči vse, kar mu pride nasproti, ki izblebota marsikaj, kar bi ne smel, a nasprotno obsoja in se razburja zaradi enakih grehov drugih. Tretje dejanje ni več na isti višini. Kviri ga že začetek, ki istotako prisiljen, kakor je v prvem, ali pa morda še bolj. Pisatelj je tu krenil s poti realitike ter zašel v simbolizem. Boljša je sredina tretjega dejanja, ki se rešena začetne simbolike drži zopet na ravni, realističnih tal. Proti koncu pa se razvoj prehiteva. Vidi se, da je hotel pisatelj dramo hitro dokončati in ji v tem zaključnem delu ni posvetil več one pažnje, kakor spočetka. Zato je konec neizdelan. Res je, da pisatelj ni imel namena, pokazati kaj se zgodi potem, ko vzklikne Veleja zmagovalno: — Vdova! temveč je prepusil vse nadaljnjo prosti domišljiji gledalca, toda efekt bi bil mnogo večji, če bi bil to storil nekako drugače.

Kljub vsem tem hibam pa je dra-

vla zakonske sreče. Prišla je vojna in mož je moral na bojne poljane, kjer je padel. Med vojno se je mlada Simka zabavala z različnimi moškimi, po vojni pa se je preselila k nekemu Vuli Joviču, znanemu, že večkrat kaznovanemu malopridnežu, ter živela z njim v divjem zakonu. Nekaj časa sta se razumela dobro, in bila sta, kakor je Simka trdila, tudi srečna. Ker pa je kakor povsod tudi v Čupriji pomanjkanje stanovanj, jima je sodišče odvzelo stanovanje, do katerega kot neporočena nista imela pravice. Simka se je pač udala, najela pa si je stanovanje v bližini Vule in živela dalje z njim nemočno, dokler se nista sprla. Simka je bila dala Vuli večjo množico denarja, katerega pa je Vule zapravil ter s tem povzročil razpor. Pričele so se tožbe in pretepi ki so se končali na ta način, da je Vule nekega dne početkom tega meseca napadel Simko, ter jo težko ranil. Oče Jevrem jo je hotel odpeljati v bolnico, toda Vule je zopet navalil nanjo, skočil na voz ter jo znova zabodel z nožem, tako da je obležala mrtva. Na to se je spravil nad njenega očeta Jevrema, ter tudi njega zabodel naravnost v srce. Hotel je napasti in umoriti tudi Simkino mlajšo sestro, kateri se je pa posrečilo se pravočasno pobeegniti. Vule je bil pozneje aretiran ter izročen sodišču.

Dnevna kronika.

— Zpěvem k srdci, srdcem k vlasti. S pripravljanim delom k proizvajanju našega koncerta v Mariboru, s slovesnim sprejemom na postaji in v mestu, s preskrbljenjem prenočišč vsem našim članom, njih pogoščenjem pri prihodu, tako tudi po koncertu in v celem času njih bivanja v Mariboru, dali ste nam toliko dokazov iskrenega pobratimstva, prijateljstva in udanosti, da nam ni nikakor mogoče se že sedaj vsakemu posameznemu prirčno zahvaliti. Sprejmite torej začasno vsi, kateri ste „Hlaholu“ ali s svetom ali z dejanjem, ali na kakršenkoli način pripomogli do dobrega uspeha koncerta, našo iskreno, prirčno zahvalo. — Pevsko društvo „Hlahol.“

— Vse jim pride prav. Odkar je „Obznana“ klerikalcem zmešala orientacijo, bijejo kakor besni okoli sebe in bojimo se, da jim bo vročina, ki se z vsakim dnem bolj bliža, skisala možgane. Ker imajo nemčurji in Nemci kje kak lov v zakupu, so temu krivi seveda demokraci, ali če že niso krivi, je to sredstvo, ki se ga mora uporabiti na račun demokratov. Da bi klerikalni mogotci sami kaj vkrenili, o tem pa seveda ni govora; potem ne bi imeli materijala za napade na demokrate. Saj se poznamo.

— Zaključki. Zastoj je prihajal dr. Tone Korošec iz Beograda v Slovenijo; zastoj je ponujal svoje žene in jajca v mariborskem kazinu poslušalcem; zastoj je zmerjal demokrate z lumpi, faloti in podobnimi cvetkami. Zaključek njegovega delovanja je — 50 odst. izgube.

— Neresnična vest. V nekem poročilu iz Dunaja, katerega so objavili tudi nekateri zagrebški listi in ki poroča o določevanju avstrijskih mej, citamo stavek: »Črta Spilje—Radgona in Apačka dolina pripadajo Avstriji«. Naglašamo, da je meja ob Muri določena definitivno in da o pripadnosti Apačke kotline, ki leži na desnem murskem bregu, ni nobenega dvoma. Apačka kotlina je jugoslovenska.

— Naši ljudje. Najdejo se ljudje pri nas, ki še vedno ne razumejo silne izpremembe razmer in menijo, da je vse tako, kakor je bilo nekoč. Iz oddaljenih krajev pride kmetič v mesto in se čudi, da gospodje v uradu ne vpijejo nad njim po nemško. Drugi, ki se je slučajno naučil par nemških besed, mora urada ali zavoda v naši državi, kjer bi ne opravi s slovenščino, ki jo govori in piše kot svoj materinski jezik. Tako je upravičeno »M. Zeitung« prejel od nekega inserenta tole pismo: »Mekti Bräuer, ein Inzarat ein cur gohen ten sek: Gertner al Ekonom in praksis und tioretis verheirat 1 kint alt 33 jare. Riedorf am der pak.«

— Italijanske zaponke. Podčastniki italijanske razmejilne komisije, ki hodijo večkrat opravljati v civilne obleke, nosijo navadno na prsih zaponke v italijanskih barvah. Te zaponke vojnih odlikovanih, ki se nosijo mesto odlikovanih samih, kadar se zamenja uniformo s civilno obleko. Nas ta nii-

hova odlikovanja prav nič ne zanimajo in zato mislimo, da je neumestno, zgrazati se radi tega, ali jih pa celo nadlegovati. Pokažimo jim raje, da smo kulturnejši nego njihovi bratje fašisti v Italiji ter jih pustimo na miru.

— Imenovanja v davčni službi. Za davčne asistente na Stajerskem so imenovani sledeči certifikatisti-naredniki: Drago Ceplak, Fran Andrejčič, Leopold Haller, Fran Lorher in Ivan Bohar v Mariboru; Anton Ribič, Fran Sek, Viktor Zimič, Engelbert Gorišek in Viljem Vovk v Celju; Josip Gregorc v Laškem; Josip Eržen v Rogatcu; Jernej Božič pri Sv. Lenartu v Slov. gor.; Davorin Blažon v Konjicah; Rudolf Kump v Dolnji Lendavi; Josip Sterbenc v Gornji Radgoni; Anton Bokša v Ormožu; Jožef Jurak v Dolnji Lendavi in Alojzij Germovšek v Murski Soboti.

— Poštni minister Miletic je potoval včeraj skozi Maribor na Dunaj, kjer s podvrže operaciji.

— Obmejna policija se ustanovi na meji proti Madžarski. Sedež te policije bo v Subotici.

— Učitelji ne morejo biti župani. Ker so učitelji po zakonu z dne 13. julija 1919 državni uradniki, tudi ne morejo postati župani, ako se ne odrečejo službi.

— Za doktorja prava bo promoviran 21. maja dopoldan na ljubljanski univerzi gospod Fran Muhlič, avskultant pri mariborskem okrožnem sodišču.

— Državna trošarina. Dohodki državne trošarine, ki so bili za enajst mesecev zadnjega proračunskega leta proračunjeni na 124.120.819 dinarjev 35 par, so znašali v istem času 149.711.985 dinarjev 19 par. Presežek znaša torej 25.591.165 dinarjev.

— Dražba vožnje prodeca. Okrajni zastop v Ptuj odda potom dražbe vožnje prodeca na okrajne ceste. Dražba se vrši v ponedeljek dne 30. majnika od 8. ure zjutraj dalje v pisarni okrajnega zastopa. Dražbeni pogoji so tamkaj na vpogled. Licitanti morajo položiti vadij, radi česar naj vzame vsak dražitelj denar s seboj. Kmetovalci-vozniki udeležite se licitacije množično, da z vožnjami nekaj prisluzite.

— Spomladansko razstavo so otvorili slovenski upodablajoči umetniki v nedeljo v Jakopičevem paviljonu v Ljubljani.

— Porota v Mariboru za drugo zasedanje s pričetkom 13. junija. Porotni senat: dvorni svetnik Cajnkar, v. s. s. Ravnikar, Stergar, s. sv. Posega, dr. Mulej, dr. Pichler; votanti: dv. s. Fon, v. s. v. Peitler, s. s. Guzelj, dr. Vuk, dr. Vidovič, dr. Schaubach, Lenart, okr. s. dr. Senjor, dr. Lešnik, Kromer. Glavni porotniki: Dreisger Franc, gostilničar Košak, Drofenik Ivan, gostilničar Pikel, Ehrlich Franjo, posestnik St. Ilj, Volavšek Martin, gostilničar, Koziak, Zidarič Jože, posestnik, Središče, Kreft Hinko, trgovec, Ptuj, Pirher Rupert, posestnik, Pikel (Lajtersberg), Reiter Jože, posestnik, Ceršak, Kac Josip, posestnik, Janžev vrh, Pokeržnik Pavel, posestnik, Brezni vrh, Mahorič Anton, trgovec, Ptuj, Vračko Alojzij, mesar, Grušena, Beziak Ivan, posestnik, Stojnci, Kukovec Vilko, paromlin, Ljutomer, Horvat Ivan, posestnik, Bukovci, Toplak Leopold, posestnik, Mestni vrh (Ptuj), Zunko Franc, posestnik, Vrčiče, Pleser Alojzij, posestnik, Moškanjci, Paušl Martin, posestnik, Bratonečice, Habančič Anton, posestnik, Dravce, Aubl Karol, gostilničar, Sv. Lenard, Zlahtič Anton, trgovec, Varintovec, Gumzej Ivan, ključavničar, Slov. Bistrica, Klinček Josip, gostilničar, Pobrežje, Smirnaul Karol, posestnik, Vajgen, Dobaj Franc, trgovec, Jurski vrh, Kukovec Tomaž, posestnik, Vičanci, Kramberger Franc, posestnik, Gočova, Kovačič Mihael, oskrbnik, Celestrina, Igljč Franc, trgovec, Zgornji Breg (Ptuj), Segula Martin, posestnik, Moškanjci, Plušaker Jože, posestnik, Jelenče, Wresner Franc, posestnik, Svecina, Veselko Jože, kovač, Središče, Bohinc Ivan, posestnik, Fram, Jenčič Franc, posestnik, Brezno. — Namestniki: Skrubl Feliks, trgovec, Vincetič Ferdo, zasebnik, Urbanek Fran, vrtnar, Novak Rudolf, sedlar, Golob Martin, gostilničar, Spes Ivan, posestnik, Sostarič Ivan, trgovec, Berančič Josip, posestnik, Fischler Ignac, trgovec, vsi v Mariboru.

— Priznanje. Deželna vlada za Slovenijo je podelila gospodu Wolfu, soferju iz Krčevine, pohvalo in znesek K 50.— za hrabro rešitev dečka, ki bi bil svojčasno pri drsanju na ribniku v parku skoro utonil.

— Preprečen samomor. Mesarski pomočnik Franc Adler je skočil v torek zvečer pod mestno klavnico v Dravo, vendar pa se je policiji in rešilnemu moštvu posrečilo rešiti ga. To mu pa seveda ni bilo prav, s silo je hotel zopet skočiti v valove in so ga le s skrajnim naporom zadržali ter odvedli na policijo.

— Pri padcu se je težko poškodoval na binkoštni ponedeljek pri St. Petru pod Mariborom Alojzij Burger. Sel je k vodnjaku po vodo, kjer se mu je spodrsnilo, tako nesrečno, da je padel ter si polomil več reber. Prepeljali so ga v javno bolnico.

— Tatvine. Anton Predikaka, stanujoč na Tržaški cesti št. 57 je iz zaklenjene kleti ukradel trgovcu Jakobu Zupančiču in isti hiši 30 kg trboveljskega premoga. Plaćilo dobi pri sodnji.

— Ljubitelj tobaka. Ker je preveč ljubil tobak ter ga je v trafiki ge. Marije Artner na Vodnikovem trgu ukradel za 1818 K, je bil obsojen trgovski pomočnik Franc Kranjc na 4 in pol meseca težke ječe.

— V Nemško Avstrijo je prodal Stefan Stefanič iz Podove 7000 K vrednega konja, katerega je ukradel posestniku Alojziju Leharju. Obsojen je bil na 7 mesecev težke ječe.

— Radi zasramovanja naše države sta bili obsojeni Ana in Terezija Marko iz Ljutvece pri Apačah, prva na 200, druga na 500 K globe.

— Natakari Valeriji Orač in Fanič Markovič v kavarni Hummel na Meljski cesti je bilo vkradeno, in sicer prvi: eno in pol škatlje egiptovskih cigaret in 260 K denarja, a drugi: dve in pol škatlje egipt. cigaret, za 35 K drobiža, 1 zlati moški prstan in 1 zlati zaročni prstan, oba v vrednosti 700 K.

Izginila je. V številki od srede smo poročali o ženski, ki je izginila in najbrž storila samomor. Svoje poročilo popravljamo v toliko, da se pogrešana piše Marija Wairer, je stara 54 let in omožena (ne vdova). Pogrešajo jo od torka zjutraj. Dozdaj še ni nobene vesti, da ne bi skočila v vodo. Pogrešanica je črno oblečena, srednje velike, močne postave in kostanjevih las. — Kdor bi kaj vedel o nji, naj javi njenim svojem v Plinarski ulici št. 9.

— Aretacija. Pred pobegom v Avstrijo je aretirala mariborska policija neko Frančiško Mraz, ker je pokradla raznega blaga v vrednosti okrog kron 55.200.

— Radi tatvine koksa je bil aretiran neki Samuel Rafael.

— Defraudacija. Uslužbenec tvrdke Karl Lukner je poneveril svojemu gospodarju 9712 K ter pobeignil neznanokam s svojo ljubinko.

— Tihotapstvo. Radi tihotapstva vžgalic, 330 škatljic, iz Avstrije v našo državo, je bil prijet Anton Rizmar in z vžgalicami vred predn carinarni.

— Zgubljen. Gospod Ivan Keber je izgubil včeraj ponoči, od Kejarjeve ulice do mestne klavnice panama slamnik, vreden 200 K. Pošten najditelj se prosi, da ga izroči policiji.

— Najdeno. Gospod Löwinger Moric, je našel na Aleksandrovi cesti pred hišo št. 29 samovoznico. Kdor jo je izgubil, naj se oglasi pri policijskem uradu.

— Radi nepredvidnosti pri delu sta bila pri mariborskem okrožnem sodišču obsojena Ivan Fras in Jožef Babošek, prva na tri, drugi pa na dva tedna zapora, ker sta v Ivanščah pri razdiranju neke stiskalnice postopala tako nerodno, da je padlo stiskalno bruno na poleg stoječega Petra Crešnjarja ter ga zmečkalo, tako da je še isti dan umrl.

— Marko Jernejšek, doma iz Slovenske Bistrice je bil pred mariborskim okrožnim sodiščem obsojen na šest tednov težke ječe radi tatvine.

— Zgubljena je bila 18. t. m. zvečer na cesti med Mariborom in Kamnico damska torbica. V torbici je bila zlata ura in manjša svota denarja. Pošten najditelj, ki dobi nagrado, naj jo odda na tukajšnji policiji ali pa v župnišču v Kamnici.

— Radvanjčani, Limbušani in Pečrčani, ki imate veselje do petja, pridite v petek ob 20 (8) uri k prvi pevski vaji, ki se vrši v gostilni g. Živeca. — Poučeval bo g. učitelj Cibic.

— Pekrska mladina se najtopleje zahvaljuje pevskemu društvu »Jadranc«, ki je pripomoglo do tako lepega uspeha njene nedeljske veselice, kakor tudi vsem ostalim.

— Kriza Južne železnice. Sekcijski šef v ministrstvu za promet na Dunaju Müller-Martini je izjavil, da je finančni položaj južne železnice zelo neugoden. 97 odstotkov njenega dolga leži v francoskih frankih, dočim se dohodki stekajo iz dežel s slabo valuto. Avstrija je pomagala železnici s posojilom, ki že danes iznaša 1 milijardo kron. Od ostalih držav je to storila v znatnejši meri Jugoslavija. Vse to pa ne more pomagati. Potrebno je, da se čimprej izvede jedinstvenost železnice, kakor določa § 320 saint-germainске mirovne pogodbe. Sele z ustanovitvijo regima provisoire utegne nastopiti izboljšanje položaja.

— Železniški promet v Avstriji bo ustavljen? Avstrija se nahaja v težkih skrbih glede dobave premoga. Francija ji je ponudila saarski premog, a cena je tako visoka, da železniška uprava ne bo mogla naročiti ne saarskega ne holandskega premoga. Železniška uprava je krila velik del svoje potrebe s gornjeležijskim premogom. Ker pa tam vladajo že več kot 14 dni nenormalne razmere, se je dovoz v Avstrijo silno skril. Vsemu temu se je pridružila mezdna stavka štajerskih rudarjev. Pričakovati je, da bo vlada prisiljena ustaviti ves osebni promet, tovrstne vlake pa omejiti samo na prevoz najpotrebnejšega blaga.

— Povišanje železniških tarifov v Avstriji. Od 1. junija t. l. stopi v veljavo 100 odst. povišanje dosedanjih tarifov za osebni promet. Od 1. julija ali najdalje od 1. avgusta bodo povišani tarifi za prevoz blaga. Povišanje bo iznašalo povprečno 70 odstot.

— Brzovlak Pariz—Toulon skočil iz tira. V ponedeljek popoldne je brzovlak Pariz—Toulon iz do sedaj še neznane vzroka, med Azerene in Le Vigsoir, skočil iz tira. Štiri osebe so bile mrtve in štiri ranjene. — Druga nesreča se je dogodila na progi v Perigoreu. Na kolodvoru La Bachelerie je skočil iz tira vlak št. 71, pri čemur je bilo 7 oseb mrtvih in 33 težko ranjenih.

— Severna luč v Ameriki. Iz New Yorka javljajo, da je v nedeljo v noči severna luč v vsej Severni Ameriki povzročila motenja brzovagnega prometa. New York je bil popolnoma odrezan od sveta. Mornariška zvezdarna v Washingtonu ugotavlja, da so nenavadno močno severno luč povzročile velike solne pege.

Kultura in umetnost.

x Iz pisarne Narodnega gledališča. V soboto 21. maja bo noviteta „Revolucijska svatba“, za katero je nabavila uprava nove kostume. — V nedeljo pop. se na splošno željo ponovi otroška predstava „Janko in Metka“ ob zelo znižanih cenah. — V torek in sredo prihodnjega tedna gostuje v našem gledališču najbolj priljubljena in slovita članica Narodnega kazališta v Zagrebu, subreta Irma Polakova. Uprava je bila primorana zvišati nekoliko cene za ti dve predstavi. Irma Polakova nastopi v torek v vlogi Denise v opereti „Mam'zelle Nitouche“, v sredo pa v vlogi Rozalinde v opereti „Netopir“. — Radi obolevosti g. Kauklerja se vrši danes na abonement C „Večja“ mesto „... ulice št. 15.“

Sloven. narodno gledališče.

Repertoire bodočih dni:

V četrtek 19.: „Večja“ Ab. C—32.
V petek 20.: Zaprt.
V soboto 21.: „Revolucijska svatba“ Ab. B—37.
V nedeljo 22.: Popoldne ob 15. uri „Janko in Metka“, otroška predstava ob znižanih cenah. Zvečer ob pol 20.: „Valček čar.“ Izv. abon.
V ponedeljek 23.: „Revolucijska svatba“, gostovanje v Ptuj.
V torek 24.: „Mam'zelle Nitouche“. Gostuje Irma Polakova.
V sredo 25.: „Netopir“. Gostuje Irma Polakova.

Kino.

I. Mariborski Bioskop. Danes v četrtek se predvaja zadnjikrat 4. epoha „Hiše grozote“. V petek pri koncertu voj. godbe začne 5. in zadnja epoha ter se bode predvajala do vključno torka 24. t. m.

Sport.

: Statetni tek 22. t. m. V petek training za vse tekače na igrišču SSK Maribor. Začetek ob pol 19. uri. Vsi sodniki se naj blagovolijo tudi udeležiti vaje. V soboto ob pol 19. uri je sestanek vseh rediteljev ob luteranski cerkvi v štric Gambinove dvorane, da se pregleda progna in določi razpostava rediteljstva. P. O. Lj. N. P.

: Law-tennis tekmovanje 16. t. m. med Grazer Athletik-Sportklub in Hrvatskim Akademskim Sportnim Klubom v Zagrebu je dobil v nepričakovanem razmerju 2:10 Hašk.

: V Ljubljani je zmagala v nogometni tekmi Sparta (Zagreb: Ilirja (Ljubljana) 15. in 16. t. m. Ilirja in sicer 1:5 in 0:4.

: V Zagrebu je premagalo 15. t. m. nogometno moštvo Haška Grazer Athl.-Sportklub 6:3 (4:3). Drugi dan je igrala Concordija z Gradčani neodločeno 2:2 (2:0 za Conc.)

: Na Dunaju je igrala minulo nedeljo češka „Slavija“ iz Praga z Floridsdorf ter lahko zmagala 6:2. Lep dokaz kontinentalne sile češkega sporta.

: Mariborska rezerva je igrala minulo nedeljo z Rapid rezervo 1:4. V pondeljek Rapid-Altherrenmannschaft proti MAK Old boys 3:3.

: Prihodnjo nedeljo se skonča pomladansko prvenstveno borenje s tekmo Maribor: MAK.

: Rdeča 11 preje Rote Elf, je spremenila svoj ime na Mariborski Athletik Klub (skrajšava MAK).

: I. planinski sestanek se vrši v petek, dne 20. maja, ob 20. uri zvečer, v kmečki sobi Narodnega doma v Mariboru. Poroča delegat Mariborske podružnice Slov. plan. društva o ustanovitvi „Slovanskega planinskega sveta“ katero zborovanje se je vršilo na binokosno nedeljo v Ljubljani v navzočnosti zastopnikov iz Češkoslovaške, Hrvatske in Srbije. Kot druga točka je na programu ustanovitve kluba amater-fotograf. Mariborske podružnice SPD. — Ta sestanek je zelo važen, zato vabi vse članice in člane k polnoštevilni udeležbi — odbor.

: „Sport“. 20. šte. „Sporta“ prinaša: Reorganizacija Jugoslov. olimpijskega odbora (po članku dr. Sv. Suklje). Propozicije za pomladanske dirke v Mariboru. Otvoritvena konjska dirka v Ljutomeru ter zanimiv drobiž iz nogometa in drugih vrst sporta. Ilustracije so jako lične.

Gospodarstvo.

Borza 18. maja.

Curih: Berlin 9.625, New York 556, London 22.27, Pariz 47.30, Milan 30.85, Praga 8.10, Budimpešta 2.70, Zagreb 4.225, Varšava 0.66, Dunaj 1.475, avstrijske žigosane krone 1.03.

Zagreb: Berlin 220—224, Italija 715—718, London 515—520, New York 126.50—127, Pariz 1100—1110, Praga 192 do 193.50, Svica 2325—2375. Valute: Ameriški dolarji 123—124.00, avstrijske krone 23—0, carski rublji 51—55, češko-slovaške krone 192—0, francoski franki 1015—0, napoleonidori 192, nemške marke 225—227, romunski lei 224—228, souvereigni 255, italij. lire 695—700, turške lire 480.

Dunaj: Ameriški dolarji 546—550, nemške marke 938.50—939.50, angleški funti 2172—2192, francoski franki 4620 do 4660, italijanske lire 3005—3025, jugoslovanske dinarji 1680—1700, polj-

ske marke 67—69, švicarski franki 10.175—10.225, češkoslovaške krone 805—811, madžarske krone 314.50 do 317.50.

Za naše mrtve kapitale.

Zagrebski „Trgovac“ prinaša pod tem naslovom daljši članek nekega strokovnjaka. — Med drugim izjava: Brez dvoma je naša zemlja Eldorado, ki vsebuje najrazličnejša podzemeljska in nadzemeljska bogastva, katerih 99 odst. ni eksploatiranih in ki so rezervirana za bodočnost, katera je še nejasna in zavita v temo. Mi imamo ogromno množino blaga v poljskih produktih, ali zelo malo prakse v industrijalizaciji poljedelstva. Zato smo pa poleg vsega našega bogastva še vedno navezani na uvoz od zunaj. Pri nas leži ogromno zemlje neobdelane in neizkoriščene, ali poplavljenе. O moderni meliorizaciji zemlje nima nihče pojma, oziroma se ne bavi z njo. Imamo izvanredno bogate šume, ali eksploatacija je bolj vandalizem in še te izrablja po večini le tuje, večji del pa ostane neizkoriščen in je prepuščen razpadanju ter viharju, ker nimamo primernih prometnih sredstev. Nadalje imamo neizmerno veliko blaga v rudah vseh vrst, od katerih ni v eksploataciji niti 1 odst. Imamo tudi prvovrstna vina in vendar uvažamo specialitete in in industrijske produkte vina iz inozemstva. Z eno besedo: mi smo reveži, pri vsem neizmernem bogastvu.

Za moderno eksploatacijo naših naravnih dobrot je potreben denar in znanje, potrebna je podjetnost.

Samo privatna inicijativa ne zadošča, ampak je potrebna v vsakem slučaju državna podpora. Za silne investicije modernih eksploatacij je potreben velik kapital, katerega pa nimamo. Manjka nam tudi strokovnega znanja.

Ker je naše ogromno bogastvo znano tudi izven meja naše države, so se za njega počeli interesirati tudi že Cehoslovaki, Nemci, Francozi, Angleži in Amerikanci, kateri bi, ako bi to naša vlada dopustila, pričeli na svoj način izkoriščati naše bogastvo. Ker pa mi od tega ne bi imeli veliko, a še odpovedati bi se bili morali lastnemu bogastvu, bo treba najti način, kako bi se to bogastvo dalo uporabiti le v lastno korist. Inicijativo naj prevzame naša vlada. Potom popularnih knjig bi se moralo zainteresirati inozemstvo za naša bogastva in zagarantirati izgradnjo odgovarjajočih prometnih sredstev, da se spravi blago brez ovir v promet, odprava preko meje ali na zloži v domača skladišča in tovarne. Hkratu z zainteresiranjem inozemskega kapitala bi se moralo zainteresirati tudi naši domači kapital, da bi sodeloval in zagotavljal podjetju narodni značaj. Izvažati bi se moglo samo gotove fabrikate. Ze ta sama formula bi zagotovila naši državi ogromno korist. V prvi vrsti bi se pa s tem zagotovo našemu ljudstvu delo doma in tujemu bogatstvu, tuji dobri valuti bi bila odprta pot v našo državo. Blago, ki bi se izdelalo iz produktov naše zemlje v lastni državi, bi omogočilo emancipacijo od inozemske produkcije in zmanjšalo pasivnost naše trgovske bilance. To dejstvo bi dvignilo vrednost naše valute in naših plačilnih sredstev. Eksploatacija šum in rudnikov bo zahtevala razširjenje prometne mreže, katera se bode uporabila tudi v druge svrhe in druge stvari, vsled česar se bode državni prihod v vsakem pogledu silno povečal. Povrh tega si država lahko zagotovi pri eksploatacijah podjetij gotovo količino delnic in upliv na vodstvo podjetij.

Da se pa tujemu kapitalu odpre pot v našo državo bi bila neobhodno potrebna temeljita propaganda in garancija primernih koncesij in ugodnosti s strani

državne oblasti. Pri naši petrolejski industriji se že opaža sodelovanje američanskega kapitala, a za rude se zanima francoski in angleški kapital. Ko bi bile naše okolnosti zunanjemu svetu malo bolj znane, gotovo bi bilo še več tujega kapitala za naše blago. Zakaj ne bi potem iskoristili tega, kar nam se samo ponuja in od česar bi imeli velike koristi? — tako zaključuje gospod člankar svoja izvajanja, katerim se pridružujemo v polnem obsegu tudi mi.

g Parobrodna zveza Bakar-Kotor. Po novem voznem redu ogrsko-hrvatskega parobrodne družstva plove parnik „Salona“ počenši od 1. maja t. l. iz Bakra v Split, Korčulo, Gruž, Hercegnovo in Kotor vsako nedeljo ob 19. uri. Parnik stoji v zvezi z vlakom, ki odhaja iz Zagreba ob 8.30 in prihaja v Bakar ob 16.24.

Razno in humor.

Kakšen razloček je med Ljubljano in Mariborom? V Ljubljani teče mesto skozi Ljubljano, v Mariboru pa Drava skozi mesto.

Član „Svete vojske“ je predlagal pri zadnji občinski seji, da mora neki tukajšnji „birt“ narediti pred svojo gostilno ograjo, da ne bo vsak v klet padel. (To je nevoščljivost.)

Tudi novi pregovori so resnični pravi star človek. Kolikor je bilo včasih črešenj za en krajcar, toliko je sedaj kron za eno črešnjo.

Kie je več vina, na Stajerskem ali na Kranjskem? Odgovor bi bil ta, da na Kranjskem, ker se ga tam več izpije.

Poznam srečen zakonski par, v katerem pa tretji živa največjo srečo.

Kaj boste vi, reče kovač sodniku, vi imate samo en „k“ v svojem imenu, pri meni je drugače, ko jih imam deset. (Kako to?) Jaz sem Karl Kovač iz Kamne kotline, kujem krampe, kose in konjska kopita.

S ceste. Pri mostu si je neka dama na nasutem kamenju zvila desno nogo tako močno, da je morala iskati zdravniške pomoči. Zdravnik je konstatiral, da se je odlomila visoka, že itak nalomljena — peta.

Po mestu dirja eleganten avto, ne ozirajoč se na morebitne nezgode. V njem sedi velik pes in ena mala dama. Občinstvo se radovedno vprašuje, ali se vozi pes z damo ali obratno. Kdo nam to pojasni?

Po in ob volitvah. Toliko ljudi poznamo, pa še ne vemo, komu bi zaupali, pravi sivolasi župnik na volišču. — Ali če bi papir vedel, kako je nedolžen, bi se gotovo ne pustil tiskati. To je bil odgovor osebe, katera je gotovo vse drugo kot napredna.

Mala oznanila.

Prodajalka se sprejme takoj v papirni trgovini V. Weigl. Glavni trg 22. 680 3-2

Uradnik, vešč slovenščine in nemščine v govoru in pisavi, izvežban tudi v carinskih zadevah (uvoz, izvoz) kot železniški kalkulanti, išče trajno službo. Ponudba pod „Marljiv“ na upravo lista. 683 2-1

Išče se učitelja za slovenski jezik. Naslov se izve v upravnistvu. 682

Piatovoz za težo 4000 kg, še ne okovan, se proda. Slavko Lesnik, kolarski mojster, Pod mostom št. 10. 684

Dobro ohranjeno moško kolo se jako poceni proda. Vpraša se v Cankarjevi ulici št. 1 pri hišniku. 685

Ruska književnost. Češko-jugoslovenska naklada J. Herejk v Zagrebu je prevzela generalno zastopstvo Slovanskega založništva za državo SHS razen Srbije ter ima v zalogi bogat izbor ruske literature. Zahtevajte cenike. Naročila se izvrše hitro in točno. 668 4-3

Lahke motorne kolo (Motor-Reve), 2 cilindra, dobro ohranjeno, se proda. Dravska ulica 11, gostilna.

Hiša s 6 stanovanji, 6 sob in 6 kuhinj, vrtom, drvarnice, 10 minut od mesta, priprava za vsako obri, se proda. Naslov v upravnistvu „Tabor“.

Brivnica Frana Novaka na Aleksandrovi cesti št. 22 se priporoča. 22

Poslano.*

„Slov. Gospodar“ je že ponovno napadel zav. družbo „Jugoslavijo“, kateri v prvi vrsti očita, da se pod lepo zve-nečim imenom „Jugoslavija“ skrivajo nemške in madžarske zavarovalnice in svari ljudi, da se naj ne puste izkoriščati od takega zavoda. Ker se je v teh napadih vedno priporočljivo omenjalo „Vzajemno zavarovalnico“ v Ljubljani, smo v domnevi, da izhajajo isti direktno od te, intervenirali pri tukajšnjem vodstvu tega zavoda.

Vodstvo je izjavilo, da ni v nikakoli zvezi z njimi, da jih obsoja in da je pripravljeno priobčiti v „Slov. Gospodarju“ tudi tozadevno izjavo, katere pre-pis nam je hkrati izročilo.

Ta izjava „Vzajemne zavarovalnice“ se glasi dobesedno:

„Podpisano ravnateljstvo „Vzajemne zavarovalnice“ v Ljubljani tem potom javlja, da je bil članek z dne 10. marca t. l. brez njega vednosti objavljen ter da ne odgovarja resnici, kajti vsi zavarovanci „Graške“, „Feniksa“ in „Francosko-ogrške“ so obvezani pri istih od poteka zavarovalne dobe zavarovani ostati. Kar se pa tiče „Jugoslavije“, je ista domača zavarovalnica. „Vzajemna zavarovalnica“ je pa z „Jugoslavijo“, kakor tudi z ostalimi jugoslovanskimi zavarovalnicami včlanjena v „Savezu jugoslovanskih zavarovalnic“ in vodstvo, kot član te zveze, obsoja tako umazano konkurenco.

4. maja 1921.

„Vzajemna zavarovalnica“ v Ljubljani.

Ker „Slov. Gospodar“ te izjave vžija 2 kratni prošnji „Vzajemne zavarovalnice“ do danes ni hotel priobčiti, smo primorani — v svojo obrambo — predati isto javnosti v vednost, da si zamore sama ustvariti sodbo.

„Jugoslavija“, spl. zav. družba. Ravnateljstvo za Slovenijo v Ljubljani.

* Za „Poslano“ odgovarja uredništvo le, kot likor določa zakon.

Zahtevajte v vsaki gostilni „Tabor“.

Glavni urednik: Radivoj Rehar. Odgovorni urednik: Fran Voglar.

Primorci!

Naznanjam, da sem odprl novo higijenično brivnico.

Za prvovrstno in čisto postrežbo jamčim.

Vjekoslav Gjurin primorski begunec. Maribor, Jurčičeva ulica št. 9.

Gonilni jermeni

za stroje v vseh širinah od 30 do 200 mm v zalogi pri Ivanu Khavos, sedlar, Aleksandrova cesta 13.

Ljubljanska kreditna banka

Podružnica v Mariboru

Obreštuje vloge najugodnejše.

Daje vsakovrstne kredite.

Centrala v LJUBLJANI. — Podružnice: SPLIT, CELOVEC, SARAJEVO, TRST, GORICA, CELJE, BOROVLJE, PTUJ, BREZICE.

Delniška glavnica in rezerve 95.000.000.—

Izvršuje najkulantneje vse bančne transakcije.